

VASTINE VALTUUSTOALOITTEeseen: Vammaisten ja osatyökykyisten työllisyyden ja työelämäosallisuuden kehittäminen Kajaanissa

Kajaanin kaupungin työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut kiittävät Kajaanin Vasemmistoliiton valtuustoryhmää valtuustoaloitteesta, jossa tuodaan esiin tärkeä ja ajankohtainen tavoite vammaisten ja osatyökykyisten yhdenvertaisten työmahdollisuuksien edistäminen Kajaanissa.

1.1.2025 alkaen työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle ja osaksi kunnan perustehtävää. Vastineessa avataan kunnan lakisääteistä tehtävää työllisyyspalveluiden osalta ja yhteistyötä sekä lakisääteisiä vastuita hyvinvointialueen ja kunnan välillä vammaisten ja osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi.

1. Kunnan lakisääteinen rooli ja nykyiset palvelut

Tilastojen mukaan Kajaanissa oli lokakuussa 2025 yhteensä 253 vammaista- ja pitkäaikaissairasta työtöntä työnhakijaa. Yhteensä työttömiä työnhakijoita oli 1812 ja kaikkiaan työnhakijoita 3 045. Kajaanin työllisyys- ja kansainvälisyyspalveluiden tavoitteena on turvata yhdenvertaiset palvelut kaikille työnhakija-asiakkaille.

Työvoimapolvelulain (Laki työvoimapolveluiden järjestämisestä) mukaisesti kunnan tehtävänä on järjestää työvoimapolvelut, joiden tavoitteena on edistää kaikkien työnhakija-asiakkaiden työllistymistä, mukaan lukien vammaiset ja osatyökykyiset työnhakijat.

Kajaanin kaupungin työllisyyspalveluissa järjestetään jo nyt kohderyhmälle tarkoitettuja palveluja, kuten:

- työllistymistä edistävä monialainen palvelu yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa,
- yksilöllinen työnhaun tuki,
- valmennukset ja koulutukset kaikille työnhakijoille,
- työkyvyn ja toimintarajoitteiden huomioiminen palvelutarpeen arvioinnissa,
- työolosuhteiden järjestelytuki työnantajille (määrärahaa on hyvin jäljellä),
- työkokeilujen, tuetun työn ja räätälöityjen ratkaisujen edistäminen työnantajayhteistyössä,
- lakisääteiset terveystarkastukset ja niiden jälkeiset työ- ja toimintakyvyn arvioinnit

On myös tärkeää huomioida, että **vammaispolvelut, työtoiminta ja osa kuntouttavista palveluista kuuluvat lakisääteisesti Kainuun hyvinvointialueen vastuulle**, kun taas **työnhakijoiden työllistymistä edistävät palvelut ovat kunnan järjestämisvastuulla**.

Hyvinvointialueen lakisääteisissä tehtävissä (vammaispolvelulain 675/2023) on vammaisille henkilöille mm. seuraavia palveluita ja tukitoimia:

- Valmennus — eli tukea ja ohjausta, jotta vammaisen henkilö voi kehittää tiedollisia ja toiminnallisia taitoja, sosiaalista vuorovaikutusta, kommunikaatiota (esim. viittomakielen opetus, puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiokeinot) tai sopeutua elämänmuutoksiin.

- Erityistä osallisuuden tukea — tukea, jonka tarkoitus on edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisesti.
- Päivätoiminta — mahdollisuus päiväaikaiseen toimintaan, joka tukee arkea, osallisuutta ja toimintakykyä.
- Työtoiminta/työllistymistä tukeva toiminta — esimerkiksi kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta, joka edistää osallisuutta ja toimintakykyä.
- Lisäksi on huolehdittava monialaisesta yhteistyöstä (työllisyys, sosiaali, terveys, kuntoutus, asumispalvelut, tarvittaessa koulutus/seuranta) silloin kun asiakkaalla on moninaisia tarpeita.
- Hyvinvointialueilla on myös mahdollisuus järjestää muita tuki- ja ehkäiseviä palveluita tarpeen mukaan, jotka tukevat lakisääteisten palveluiden toteuttamista.

2. Kajaanin kaupungin kuntalisä työnantajille

Kaupunki tukee kohderyhmän työllistymistä myös omalla erillisellä **työllistämisen kuntalisällä**, joka kannustaa työnantajia palkkaamaan erityistä tukea tarvitsevia työnhakijoita. Kuntalisä on käytettävissä sekä yrityksille että yhdistyksille ja mahdollistaa esimerkiksi:

- yli kolme kuukautta työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen
- palkkakustannusten kattamiseen 50–100 % bruttopalkasta 4–12 kk ajan (kolmannen sektorin toimijoilla on mahdollista saada tukea 100 %)

Lisätietoa kaupungin kuntalisästä on saatavilla kaupungin verkkosivuilla ja työllisyys- ja kansainvälisyyspäälliköltä.

3. Aloitteessa esitetyn strategian arviointi

Aloitteessa ehdotetaan erillisen strategian ja ohjelman laatimista vammaisten ja osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi. Kajaanin kaupungin työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut katsovat, että kyseiset kohderyhmät kuuluvat jo oleellisesti osaksi kaupungin strategiaa ja elinvoimaohjelmaa, joita ollaan parhaillaan uudistamassa. Tämän vuoksi ei ole syytä tehdä erillistä strategiaa taikka ohjelmaa, vaan ottaa nämä teemat huomioon nyt uuden strategian ja elinvoimaohjelman valmistelussa.

Osatyökykyisten ja vammaisten työllistymisen tukeminen on myös tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Kainuun hyvinvointialueella on jo IPS-toimintamalli käytössä, joka on ohjattua työhönvalmennusta myös kyseiselle kohderyhmälle.

4. Jatkotoimenpiteet

Kaupungin työllisyys- ja kansainvälisyysjaosto esittää seuraavat jatkotoimet:

1. **Yhteistyötä hyvinvointialueen, vammaisjärjestöjen, koulutusorganisaatioiden ja työnantajien kanssa vahvistetaan**, erityisesti palveluketjujen ja työkyvyn tuen parantamiseksi työnhakija-asiakkaiden kohdalta. Nimetään erillinen yhteistyöryhmä, jonka koordinoitavuudessa on Kajaanin kaupungin TYM-verkostopäällikkö. Työryhmän nimeäminen esitetään kaupunginhallituksen tehtäväksi.
2. **Kuntalisän vaikuttavuutta arvioidaan vuoden 2026 aikana** erityistä tukea tarvitsevien työnhakijoiden näkökulmasta, ja mahdollisia kehitystoimia tarkastellaan. Kuntalisän suuruutta tai kestoja voidaan tarkastella, mikäli sellaiseen koetaan tarvetta.

3. **Työnantajaviestintää lisätään**, jotta esteettömät ja räätälöidyt työllistymismahdollisuudet tulevat paremmin esiin ja esimerkiksi työolosuhteiden järjestelytukea haettaisiin Kajaanin kaupungin työllisyys- ja kansainvälisyyspalveluilta paremmin.